

"ותרא אותו כי טוב הוא"

בלידת משה נתמלא כל ה"בית" של "בראשית" עם האות א' שהיא א'ור הגנוז שיתגלה לעתיד לבוא

הקב"ה גנז את האור בתורה שבעל פה

הנה מה טוב ומה נעים לבאר ביתר שאת הקשר הנפלא בין מה שכתוב: "ותרא אותו כי טוב הוא", אשר כוונתו כפי המבואר מדברי ה"מאור עינים" שנתמלא כל הבית עם האור הגנוז הנקרא טוב, ובין המשך הכתוב: "ותצפנהו שלשה ירחים", עד יום מתן תורה, על פי מה שהביא ה"בני יששכר" (כסלו-טבת מאמר ב סימן יא) בשם הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע, כי האור הגדול של ששת ימי בראשית גנז הקב"ה בתוך התורה שבעל פה, שבה מתגלים כל האורות והסודות הגנוזים בתורה שבכתב.

יסוד נשגב זה הוא מבסס על מה שמבואר בתלמוד ירושלמי (ברכות פ"ח ה"ה): "שלשים ושש שעות שימשה אותה האורה שנבראת ביום הראשון, שתיים עשרה בערב שבת [מיום שישי בבוקר] ושתיים עשרה ליל שבת ושתיים עשרה בשבת, והיה אדם הראשון מביט בו מסוף העולם ועד סופו".

והנה ידוע שהיסוד של תורה שבעל פה הוא ל"ו מסכתות שיש בתלמוד בבלי, ולפי האמור הרי הן מכוונות כנגד האור הגנוז ששימש לאדם הראשון ל"ו שעות. וזהו הענין שתיקנו להדליק בשמונת ימי חנוכה ל"ו נרות, לפי המהדרין מן המהדרין שמוסיפים בכל לילה עוד נר, כנגד תורה שבעל פה שיש בה ל"ו מסכתות שביקשו היוונים להשכיח מישראל.

בענין זה מצינו נקודה חשובה בדברי הגה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע ב"פרי צדיק" (לחנוכה אות א), כי מה שזכו חכמי התורה שבעל פה לגלות את האור הגנוז בל"ו מסכתות, הוא בזכות העמל והיגיעה שנתייגעו להשיג השגות התורה, כמבואר במדרש

"אור שברא הקב"ה ביום ראשון, אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, כיון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור הפלגה, וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנוז מהן, שנאמר (איוב לח-טו) וימנע מרשעים אורם, ולמי גנוז, לצדיקים לעתיד לבוא, שנאמר וירא אלקים את האור כי טוב".

הרי לנו דברים ברורים כי מה שכתוב במעשה בראשית: "וירא אלקים את האור כי טוב", הכוונה בזה על האור הגדול שברא הקב"ה ואחר כך גנוז לצדיקים, הנה כי כן מאחר שבגמרא ה"ל דרשו בגזירה שוה מה שכתוב אצל משה: "ותרא אותו כי טוב הוא", שנתמלא כל הבית עם האור שנקרא "כי טוב", כמו שכתוב בבריאת האור: "וירא אלקים את האור כי טוב", הרי ברור שנתמלא כל הבית עם האור הגנוז.

מעתה הנה מה טוב ומה נעים לפרש בזה המשך הכתוב: "ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים", על פי מה ששנינו בגמרא (סוטה יב): כי משה רבינו נולד בז' באדר, ונשלמו שלושת הירחים בששה בסיון - ביום שעתידים ישראל לקבל בו את התורה, ובזכות זה זכה משה להינצל מהיאור על ידי בת פרעה: "רבי אחא בר חנינא אמר, אותו היום ששה בסיון היה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם מי שעתיד לקבל תורה מהר סיני ביום זה ילקה ביום זה".

והנה בגמרא (חגיגה שם) מבואר כי אור זה "אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו", לכן ראתה יוכבד עם האור הגנוז שנתמלא בבית, שעתיד משה לקבל את התורה לישראל בסוף שלשה חדשים, על כן פעלה בחכמה: "ותצפנהו שלשה ירחים", עד היום שעתיד משה לקבל בו את התורה לישראל, ואז הניחה אותו בתיבה על שפת היאור, כי סמכה שינצל מן היאור כמו שהמליצו מלאכי השרת: "רבונו של עולם מי שעתיד לקבל תורה מהר סיני ביום זה ילקה ביום זה".

בפרשתנו פרשת שמות דבר בעתו מה טוב, להתבונן בירידת נשמתו הטהורה של משה רבינו נותן התורה בלידתו בעולם הזה (שמות ב-א): "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים, ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו תיבת גומא ותחמרה בחמר ובזפת ותשם בה את הילד ותשם בסוף על שפת היאור".

והנה רש"י מפרש בדרך הפשט הטעם שהצפינה אותו דוקא שלשה חדשים, כי המצרים עקבו אחריה מיום שנתעברה עד סוף ט' חדשים כשתלד, שאם תלד בן ישליכו אותו ביאור כמו שעשו לכל הבנים, אבל היא ילדה את משה אחרי ששה חדשים ויום אחד, לכן הצפינה אותו שלשה חדשים עד שיושלמו ט' חדשים, ואז כבר לא יכלה להצפינו כי המצרים באו לחפש אותו, לכן לקחה לו תיבת גומא ותשם בה את הילד.

אמנם לפי זה צריך ביאור מה שכתוב: "ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים", ופירש רש"י: "כי טוב הוא, כשנולד נתמלא הבית כולו אורה". ומקור הדבר בגמרא (סוטה יב): "בשעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אור, כתיב הכא ותרא אותו כי טוב הוא, וכתיב התם (בראשית א-ג) וירא אלקים את האור כי טוב". משמע מלשון הכתוב: "ותרא אותו כי טוב הוא", כי רק משום שראתה שנתמלא כל הבית אורה, "ותצפנהו שלשה ירחים", וצריך להבין מהו הקשר בין שני הדברים.

"ותרא אותו כי טוב הוא" שנתגלה האור הגנוז שנקרא טוב

פתח דברינו יאיר לבאר ענין זה על פי מה שפירש ב"מאור עינים" (בפסוק "ותפתח ותראהו") מה שכתוב: "ותרא אותו כי טוב הוא", ופירש רש"י שנתמלא כל הבית אורה, הכוונה בזה שנתמלא כל הבית עם האור הגנוז מששת ימי בראשית שנקרא "טוב", כמו ששנינו בגמרא (חגיגה יב):

תנחומא (פרשת נח אות ג) שהקב"ה מגלה מהאור הגנוז לעמלים בתורה שבעל פה:

מאור עינים: בלידת משה נתמלא כל הבית עם האור הגנוז שנאמר עליו: "וירא אלקים את האור כי טוב"

"ותצפנהו שלשה ירחים", מיום שנולד בז' באדר עד ששה בסיון יום שקיבל משה רבינו את התורה לישראל

גמרא: אמרו מלאכי השרת: "רבוננו של עולם מי שעתיד לקבל תורה מהר סיני ביום זה ילקה ביום זה"

כשנולד משה נתמלא כל הבית באור הגנוז, בזכות פלפול התורה שניתן לו ונהג בו טובת עין ונתנו לישראל

"יתברך שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, שבחר בישראל משבעים אומות, כמו שכתוב (דברים לב-ט) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, ונתן לנו את התורה בכתב ברמז צפונות וסתומות, ופרשום בתורה שבעל פה וגלה אותם לישראל, לפי שלא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא על התורה שבעל פה, שנאמר (שמות לד-כז) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית..."

וזו היא תורה שבעל פה שהיא קשה ללמוד, ויש בה צער גדול שהוא משולה לחושך, שנאמר (ישעיה ט-א) העם ההולכים בחושך ראו אור גדול, אלו בעלי התלמוד שראו אור גדול, שהקב"ה מאיר עיניהם באיסור והיתר בטמא ובטהור... לפיכך מתן שכרה לעולם הבא, שנאמר העם ההולכים בחושך ראו אור גדול, אור גדול - אור שנברא ביום ראשון, שגנוזו הקב"ה לעמלי תורה שבעל פה ביום ובלילה."

משה רבינו נתן חלק הפלפול שבתורה לישראל

והנה מבואר בגמרא (נדרים לח.) לפי המסקנא, כי חלק הפלפול שבתורה ניתן רק למשה ולזרעו, אבל "משה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל, ועליו הכתוב אומר (משלי כב-ט) טוב עין הוא יבורך וגו'". נמצא לפי זה כי כל מה שביררו חכמי התורה בל"י מסכתות בתורה שבעל פה, הוא רק בזכות משה רבינו שמסר את כח הפלפול לישראל, שהרי אי אפשר לברר שום בירור להלכה בלי כח הפלפול, כמו ששינוי בגמרא (מגילה ו:): "אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמן, לא יגעתי ומצאתי אל תאמן, יגעתי ומצאתי תאמן".

לפי זה יומתק להבין מה שמצינו כמה פעמים בגמרא (שבת קא:; סוכה לט:; ביצה לח:; חולין צג:) שנהגו האמוראים לומר זה לזה: "משה שפיר קאמרת". וביאר ה"אור החיים" הקדוש הענין בזה (תחילת פרשת תצוה ד"ה עוד ירמוז), וכן ביאר השל"ה הקדוש (מסכת שבועות תורה אור אות לב), כי כל תלמיד חכם יש בו ניצוץ משה רבינו, כמבואר בתיקוני זוהר (תיקון סט קיב): "ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא, בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא". פירוש, התפשטותו הוא בכל דור ודור, בכל צדיק וחכם שמתעסק בתורה.

מעתה ירווח לנו להבין פירוש הכתוב בלידת משה: "ותרא אותו כי טוב הוא", כפירוש ה"מאור עינים" שנתמלא כל הבית עם האור הגנוז הנקרא טוב, ולפי מה שנתבאר זכה משה לזה משום

שנתן לו הקב"ה כח הפלפול שבתורה, שבזכות העמל בתורה זוכים לאור הגנוז כלשון המדרש: "העם ההולכים בחושך ראו אור גדול, אור שנברא ביום ראשון, שגנוזו הקב"ה לעמלי תורה שבעל פה ביום ובלילה".

והנה זאת ועוד ראתה יוכבד בזכות האור הגנוז שמילא את הבית: "ותרא אותו כי טוב הוא", שמשה הוא טוב עין שעתיד למסור לישראל את פלפול התורה שנתן לו הקב"ה, "ותצפנהו שלשה ירחים", מז' אדר עד לששה בסיון ביום מתן תורה, שאז ימסור משה את כח הפלפול שבתורה לישראל, ובאותו יום הניחה אותו בתיבה על שפת היאור, ביודעה שינצל מן היאור בזכות התפלה של מלאכי השרת: "רבוננו של עולם מי שעתיד לקבל תורה מהר סיני ביום זה ילקה ביום זה".

בששה בסיון נהג משה טובת עין למסור לישראל את פלפול התורה

הנה מה טוב ומה נעים להוסיף פנינה יקרה בדרך דרוש וחיודוד, כי על פי האמור יפתח לנו פתח ליישב מה שנתקשו המפרשים, על מה שאמר רבי אחא בר חנינא על היום שהניחה יוכבד את משה בתיבה: "אותו היום ששה בסיון היה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבוננו של עולם מי שעתיד לקבל תורה מהר סיני ביום זה ילקה ביום זה".

ותמהו המפרשים הלא מבואר ב"מגן אברהם" (או"ח תחילת סימן תצד) כי להלכה קיימא לן כר' יוסי שהתורה ניתנה בשבעה בסיון, כי משה רבינו הוסיף יום אחד מדעתו, אם כן איך אמרו המלאכים על ששה בסיון שעתיד משה לקבל תורה ביום זה. וכן קשה קושיית ה"מגן אברהם" (שם) על מה שקבעו חג השבועות בשישה בסיון ואומרים בתפלה ובקידוש: "את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו".

חשבתי דרכי ליישב הכל בחדא מחתא, על פי מה שיש לחקור במה ששינוי בגמרא הנ"ל

שהקב"ה מסר כח הפלפול למשה רבינו, אלא שהוא נהג בו טובת עין ומסרו לישראל. וצריך ביאור היכן מצינו רמז כי משה נהג טובת עין למסור כח הפלפול לישראל. ונראה לפתור חקירה זו על פי מה ששינוי בגמרא (שבת פז:): "שלשה דברים עשה משה מדעתו", ואחד מהם הוא שהוסיף יום אחד מדעתו, שיקיימו ישראל עוד יום של קדושה ופרישה לפני שיקבלו את התורה.

ומפרש בגמרא (שם) הטעם שהוסיף משה יום אחד מדעתו, כי הקב"ה אמר למשה ביום רביעי בבוקר (שמות יט-י): "לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם, והיו נכונים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני". ולפי זה היה ראוי שתינתן התורה לישראל ביום שישי. אלא שהוסיף משה יום אחד מדעתו, כי דרש היקש בדברי הקב"ה שאמר: "וקדשתם היום ומחר", מה מחר דהיינו יום חמישי לילה עמו, אף היום יום רביעי צריך שיהיה לילה עמו, והרי ביום הזה כבר עבר הלילה כי הקב"ה דבר עמו בבוקר, מזה למד כי מלבד יום רביעי שכבר עבר הלילה, צריך עוד שני ימים שלמים עם הלילות לקיים בהם: "וקדשתם היום ומחר", דהיינו יום החמישי ויום השישי, והסכים הקב"ה עמו לתת התורה לישראל רק ביום השלישי שחל בשבת.

והקשו התוספות (ד"ה היום) איך אמרו שהוסיף משה יום אחד "מדעתו", הלא הדרש של היקש הוא אחד מהמדוות שהתורה נדרשת בהן, נמצא שהוסיף יום אחד מן התורה ולא מדעתו.

ונראה ליישב קושיית התוספות בדרך נפלא, כי ההיקש הוא חלק מפלפול התורה שמסר הקב"ה רק למשה רבינו. נמצא לפי זה כי אם לא היה משה מוסר את כח הפלפול לישראל, כי אז היה מקיים כלפי ישראל מצות הקב"ה פשוטה כמשמעה: "וקדשתם היום ומחר", יום ד' ויום ה' כדי שתינתן התורה ביום השלישי שחל ביום השישי בשבת.

א' שהוא בחינת תורה שבאצילות, ולא היו יכולין העולמות לקבלו, עבור גודל הבהירות שהוא ממש אלקותו, ועל כן צמצם השי"ת אלקותו עם אות א' באות ב' שבו היא פתיחת התורה."

וראוי לדעת כי מקור דבריו הקדושים הוא מדברי רבינו האריז"ל ב"לקוטי תורה" (פרשת בראשית) שמבאר ענין זה:

"בראשית. לא דיברה תורה באצילות אלא בבריאה, על כן התורה נקראת תורת הבריאה, ועל כן התחילה התורה בב', כי הא' רומז לאצילות, והב' רומז לבריאה שהוא עולם השני, וגם א' תחילת תיבת אצילות וב' תחילת בריאה."

ישׁוב הפליאה ממה שפתח הקב"ה את עשרת הדברות באות א' של אנכי

אמנם יש לתמוה על דברי האריז"ל וה"מאור עיניים", ממה שמצינו מאמר פלא במדרש (ב"ר א-י): "עשרים ושישה דורות היתה האל"ף קורא תגר לפני כסאו של הקב"ה, אמרה לפניו, רבונו של עולם, אני ראשון של אותיות ולא בראת עולמך בי. אמר לה הקב"ה, העולם ומלואו לא נברא אלא בזכות התורה, שנאמר (משלי ג-ט) ה' בחכמה יסד ארץ וגו', למחר אני בא ליתן תורה בסיני, ואיני פותח תחלה אלא בך, שנאמר (שמות כ-ב) אנכי ה' אלקיך."

הרי לנו דברים ברורים כי באותה אות א' שלא פתח בה הקב"ה את התורה, כפי שביארו האריז"ל וה"מאור עיניים" משום שהעולם לא היה מסוגל לסבול את אורה הגדול, עם כל זאת פתח בה הקב"ה מתן תורה לישראל בהר סיני בתחילת עשרת הדברות: "אנכי ה' אלקיך", והרי לפי המבואר לא היה העולם מסוגל לסבול את האור הגדול של האות א'.

ונראה ליישב ענין זה בטוב טעם, כי האות א' שלא ברא בה הקב"ה את העולם כי אם באות ב' של "בראשית", היא היא בחינת אור הגנוז מששת ימי בראשית, שעליו הכתוב אומר: "וירא אלקים את האור כי טוב", ועל זה אמרו בגמרא הנ"ל שגנוז הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא.

וזהו שאומר הקב"ה (ישעיה נא-ד): "כי תורה מאתי תצא". ודרשו במדרש (ויק"ר יג ג): "אמר הקב"ה תורה חדשה מאתי תצא". ותמהו המפרשים הלא אחד מיסודות האמונה הוא: "שזאת התורה לא תהא מוחלפת ולא תהא תורה אחרת מאת הבורא יתברך שמו". אך לפי האמור הביאור בזה הוא, שעתידי הקב"ה לגלות את האור הגנוז של האות א', שכבר נתגלה בשעת מתן

מאור עיניים: הקב"ה ברא את העולם באות ב' של בראשית, כי לא היה אפשר להשיג את האות א' בלי התלבשות

ישׁוב הפליאה: איך פתח הקב"ה במתן תורה את עשרת הדברות באות א' של "אנכי ה' אלקיך"

בכל דיבור בעשרת הדברות פרח נשמתם של ישראל, כי לא יכלו לסבול את האור הגדול של האות א'

מה שאמר הקב"ה לישראל: "תורה חדשה מאתי תצא", הכוונה בזה על חלק התורה של האות א'

רבינו בלידתו: "ותרא אותו כי טוב הוא", ודרשו בגמרא: "בשעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אור", ופירש ב"מאור עיניים" שנתמלא כל הבית באור הגנוז הנקרא טוב. על פי מה שביאר ה"מאור עיניים" עצמו (סוף פרשת בא) הטעם שברא הקב"ה את העולם באות ב' של "בראשית" ולא באות א', כי העולם הזה החומרי והגשמי לא היה יכול לסבול את האור הגדול של האות א', בלי התלבשות תחילה באות ב', הנה הדברים בלשון קדשו:

"והנה התורה מתחלת בב' בראשית ברא וגו', ולמה לא התחילה התורה בא' שהוא ראשון לכל האותיות, מפני שלא היה העולם יכול להתקיים אפילו שעה אחת, והיה בטל במציאות מפני גודל בהירות אות א', שהוא רמז לאלופו של עולם, שהוא השי"ת בכבודו ובעצמו כביכול.

אך (תהלים פד-יב) כי שמש ומגן ה' אלקים, ורצונו לומר כמו שבשמש אי אפשר להסתכל מפני גודל בהירותו, רק על ידי מחסה ומגן יוכל לראות את אור השמש, כך כביכול באלף אלפי הבדלות עד אין קץ ואין תכלית, אי אפשר להתקיים מפני גודל בהירות אות האל"ף שהוא אלופו של עולם, רק על ידי מחסה ומגן שהוא אות הב', ועל ידו יוכל להצמצם אות הא' להיות גם כן בתורה, שהרי אחר אות ב' של בראשית מצינו תיכף כמה אלפין, במילת בראשית ובמלת ברא אלקים אחר שנתצמצם על ידי אות ב'."

במקום אחר מבאר ה"מאור עיניים" ענין זה (פרשת חיי שרה ד"ה ואברהם זקן), כי האות א' רומזת על חלק התורה של עולם אצילות, שמרוב עומקה לא היו בני העולם יכולים להשיגה:

"כי נודע כי כל בריאות העולמות היה על ידי אותיות התורה, כמו שכתוב (משלי ח-ל) ואהיה אצלו אמון, והוא שהשי"ת צמצם את עצמו כביכול בהאותיות, כשיעור מה שהעולמות היו יכולין לסבול אורו וחיותו הנשפע מאלקותו, בסוד אות

אולם מאחר שנהג משה רבינו טובת עין למסור כח הפלפול לישראל, לכן דרש את ההיקש גם כלפי ישראל להוסיף להם יום אחד מדעתו. נמצא לפי זה כי על ידי שהוסיף משה יום אחד לתת התורה לישראל מחמת ההיקש של היום כמחר, הנה בכך נהג טובת עין למסור לכל ישראל את כח הפלפול, כי לולי זה לא היה מוסיף יום אחד מדעתו.

מעתה יגל וישמח לבנו להבין מה עמקו דברי חכמינו ז"ל, שקבעו את חג השבועות בששה בסיון ולא בשבעה בסיון, ותיקנו לומר עליו "זמן מתן תורתנו", כי לפי המבואר הרי בששה בסיון שהיה ביום השלישי לפרישה היתה ראויה התורה להינתן לישראל, אלא שנדחה הדבר ביום אחד משום שנהג משה טובת עין ומסר את כח הפלפול לישראל, ודרש את ההיקש של "וקדשתם היום ומחר", שצריך שני ימים עם הלילות שלהם, נמצא כי בששה בסיון ניתנה לישראל תורת הפלפול.

וזהו שאנו אומרים בששה בסיון: "יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו", כי ביום זה ניתן לנו פלפול התורה שנקרא בשם "תורתנו", על שם שניתן לנו רשות לפלפל ולברר בו את ההלכות לאמיתיה של תורה. מעתה מבואר גם כן מה שדייק רבי אחא בר חנינא בלשונו על היום שהניחה יוכבד את משה בתיבה: "אותו היום ששה בסיון היה", שהוא יום השלישי לפרישה שהיה ראוי לתת בו את התורה לישראל, "אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם מי שעתיד לקבל תורה מהר סיני ביום זה", שיקבל מהקב"ה את כח הפלפול שבתורה שניתן רק למשה, אלא שנהג בו טובת עין למסור לישראל, לדחות את התורה ביום אחד משום ההיקש שדרש, וכי יעלה על הדעת שהוא "ילקה ביום זה".

הקב"ה ברא את העולם באות ב' כי לא היה אפשר להשיג את האות א'

רחש לבי דבר טוב להעלות על שלחן מלכים לאוהבי תורת הרמז, לפרש מה שכתוב על משה

תורה כשפתח הקב"ה את עשרת הדברות באות א' - "אנכי ה' אלקיך", שהוא חלק התורה של עולם א' צילות, אלא שלא זכו ישראל להשיגו כי אם משה רבינו, ועל כך אומר הקב"ה "תורה חדשה מאתי תצא".

ונראה להביא ראיה ברורה לכך ממה ששינוי בגמרא על עשרת הדברות (שבת פח:): "כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא יצתה נשמתן של ישראל, שנאמר (שיר השירים ה-ו) נפשי יצאה בדברו". ומקשה בגמרא: "ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן, דיבור שני היאך קיבלו", ומתריך: "הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם". לפי האמור הביאור בזה, כי מאחר שפתח הקב"ה עשרת הדברות באות א' של "אנכי ה' אלקיך", שהיא חלק התורה של עולם האצילות שלא היו ישראל מסוגלים להשיגו בעולם הזה, לכן בכל דיבור ודיבור יצאה נשמתן.

אולם מאחר שעתיד הקב"ה לגלות חלק זה של התורה באומרו: "תורה חדשה מאתי תצא", לכן מחלק זה של התורה שיתגלה לעתיד לבוא, הוריד הקב"ה טל שעתיד להחיות בו מתים, שאז יזכו להשיג את חלק התורה של האות א' בלא שתפרח מהם נשמתם, והחיה בו את ישראל שהיו בשעת מתן תורה, כדי שחלק התורה של האות א' לפחות יחזק בנשמתם, עד שייגיע הזמן שיגלה אותו הקב"ה בפועל לכל ישראל לעתיד לבוא.

יומתק לרמז דבר זה בדברי החכם מכל אדם (קהלת א-ט): "מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה ואין כל חדש תחת השמש". רמז בזה על חלק התורה של האות א', שעליו נאמר: "תורה חדשה מאתי תצא", אבל באמת כבר היה לעולמים בשעת מתן תורה בדיבור "אנכי ה' אלקיך".

ויש לומר כי זהו שדרשו בגמרא (שבת קד.) את אותיות האלף ב"ת: "אלף ב"ת, אלף בינה". ופירש רש"י: "למוד תורה". לפי האמור רמזו בזה שיעמול בתורה עד שיזכה להשיג חלק התורה של האות א', כי אף על פי שנגזר לצדיקים לעתיד לבוא, עם כל זה על ידי עמל התורה זוכים להשיג

מעין חלק התורה של האות אלף הגנוז בתוך התורה שתחילתה באות ב"ת.

במתן תורה השיג משה את האות א' של "אנכי ה' אלקיך"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שכתוב על משה רבינו בלידתו: "ותרא אותו כי טוב הוא", ודרשו בגמרא: "בשעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אור", על פי המבואר במדרש (ילקוט שמעוני ישעיהו כו רמז תכט): "עתיד הקב"ה להיות יושב בגן עדן ודורש, וכל הצדיקים יושבים לפניו... והקב"ה יושב ודורש תורה חדשה שעתיד ליתן על ידי משיח". הרי לנו דברים ברורים שעתיד הקב"ה לתת לנו את התורה החדשה על ידי מלך המשיח.

והנה ידוע מה שמבואר בזהר הקדוש (פרשת משפטים קכ.) רמז הכתוב הנ"ל: "מה שהיה הוא שיהיה" - מ'ה ש'היה ה'וא ראשי תיבות משה, כלומר מה שהיה בגאולה הראשונה ממצרים על ידי משה רבינו, הוא "שיהיה" גם בגאולה האחרונה על ידו. וביאר ב"אור החיים" הקדוש (בראשית מט-יא ד"ה יש) כי נשמת משיח תהיה כלולה ממשה רבינו ומזרעו של דוד המלך.

לפי דברינו הרמז בזה, כי כמו שהיה משה רבינו הגואל הראשון בגאולת מצרים, ועתיד להיות הגואל האחרון בגאולה העתידה, ונרמז בכתוב: "מ'ה ש'היה ה'וא ראשי תיבות משה", כן בענין קבלת התורה שמשה שקיבל את התורה בהר סיני ולימדה את ישראל, הוא עצמו עתיד בגאולה העתידה ללמד לישראל תורה בהשגות חדשות. וכן מבואר בתקוני זוהר (תיקון כא נא.): "עתיד לאתגליא קוב"ה למשה באורייתא בגלותא בתראה כגוונא דפורקנא קדמאה".

ויש לומר כי מטעם זה כבר זכה משה להשיג את התורה של האות א', כששמע מהקב"ה במתן תורה את הדיבור "אנכי ה' אלקיך", כי כל חלקי התורה שעתידים להתגלות כבר ניתנו למשה בהר סיני, אלא שעדיין לא ניתנה לו רשות למסור את סודותיה עד הגאולה העתידה כשיגלה לנו את התורה החדשה שעדיין לא נתגלתה.

ומצינו סימוכין לחזק רעיון זה ממה שמבואר במדרש (שמו"ר מג-ה) כי משה רבינו המליץ על ישראל שעשו את העגל: "אמר משה, רבון העולם כך אמרת בסיני אנכי ה' אלקיך, אלקיכם לא נאמר, לא לי אמרת, שמא להם אמרת, ואני בטלתי את הדבור אתמהא". הרי מבואר שהשיג משה את הדיבור של "אנכי ה' אלקיך", שהוא שורש התורה החדשה שהוא עצמו עתיד לדרוש לישראל.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין מה שכתוב על משה רבינו בלידתו: "ותרא אותו כי טוב הוא", ודרשו בגמרא: "בשעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אור". ויש לומר שרמזו בזה על האות ב"ת של "בראשית" שפתח בה הקב"ה את התורה, כי העולם לא היה יכול לסבול את חלק התורה שהוא בבחינת אות א', אשר על כך נאמר: "וירא אלקים את האור כי טוב", שהוא בבחינת א'ור הגנוז שגנוז הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא.

אולם משה רבינו שזכה בשעת מתן תורה להשיג את האור הגנוז של האות א' בפתיחת עשרת הדברות: "אנכי ה' אלקיך", והוא עצמו עתיד לדרוש לפני ישראל את התורה החדשה, לכן כתוב עליו "ותרא אותו כי טוב הוא", שהשיג את האור הגנוז. וזהו שדרשו בגמרא: "בשעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אור", הרמז בזה על התורה שניתנה לישראל באות ב"ת של בראשית, ולא באות א', הנה אצל משה רבינו "נתמלא הבית" של ב'ראשית "כולו אור", באות א' של א'ור הגנוז שיתגלה לעתיד לבוא.

כיון שבאנו לידי כך הנה מה טוב ומה נעים לקשר סמיכות הכתוב: "ותרא אותו כי טוב הוא", ראתה שבלידתו של משה נתגלה האור הגנוז שהוא חלק התורה של האות א', כמו שפירשו בגמרא שנתמלא "הבית" של "בראשית" עם א'ור הגנוז של האות א', פעלה מיד בחכמה: "ותצפנהו שלשה ירחים", עד ששה בסיון ביום שניתנה תורה לישראל באות א' של "אנכי ה' אלקיך" שמשה רבינו זכה להשיגה, כדי שבזכות השגה זו שהוא עתיד ללמד לישראל תורה חדשה בגאולה העתידה ינצל מן היאור.

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

להורדת המאמרים shvilei.com
לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com